

Afsætningsplanlægning

Af forstfuldmægtig Michael Glud, Århus kommunes skovforvaltning

Nu nærmer sig atter den tid, hvor telefonen kimer, og interesserede juletræskøbere melder sig.

Hvad og hvor meget skal jeg sælge til ham og ham? Hvor skal jeg høste det? Har jeg overhovedet de mængder, og er jeg i det hele taget interesseret i at sælge i år?

Er disse spørgsmål besvaret på forhånd – dvs. der foreligger en afsætningsplan for den kommende sæson – står man styrket og velforberedt til at indgå salgsaftaler. Med andre ord: Man har *grundlaget* i orden.

Følgende er en skematisk gennemgang af, hvorledes en sådan afsætningsplan kan laves. Gennemgangen bygger på erfaringer og metodevalg opsamlet gennem samtaler med praktikere under udarbejdelsen af et 3. dels projekt: "Planlægning og styring af intensiv pyntegrøntproduktion".

Taxation

Det første spørgsmål man bør stille sig selv er: Hvor meget har jeg, der kan sælges. Altså, hvor stort er mit potentielle udbud i år.

At finde ud af det er et surt slid (= taxation). Sandsynlige bevoksninger gås igennem, og der tælles op antal træer fordelt til art, højdeklasse og kvalitetsklasse (= sortiment).

I virkeligheden er taxationen en varelagopgørelse, hvor hver bevoksning udgør en hylde, og for hver hylde tælles der op, hvad der ligger af varer på den. Der er blot lidt rod i lageret. Egentlig burde hvert varesortiment ligge på hver sin hylde!

Intensitet

Hvor intensivt skal der taxeres? Det afhænger af, hvor nøjagtig man ønsker

opgørelsen. Jo bedre opgørelsen er gjort, desto mere overbevisende kan man fremstå, når der skal diskuteres priser og kvaliteter med opkøberen. Og desto bedre er man i stand til at sætte sin underskrift på et stykke papir, hvor man aftaler mængder og kvaliteter.

Den ene yderlighed i intensitet er en optælling og klassificering af samtlige træer. Den anden består i at stå på tær og tage et kik ind over bevoksningen og skønne. Den første er meget arbejdskrævende, den anden mindre klog.

Et kompromis består af et antal stikprøver i hver bevoksning. Det kan enten gøres som rækketaxation eller prøvefladetaxation.

Metoder

I forholdsvis ensartede og komplette bevoksninger er *rækketaxation* en nem metode. Der udvælges tilfældigt et antal rækker, og i hver række tælles og klassificeres hvert træ. Det kan f.eks. gøres vha. streghemaet i figur 1.

Er der i bevoksningen taxeret 100 m række ud af i alt 1.000 m, fås det totale antal træer ved at gange antal optalte med 10.

I mere uensartede bevoksninger kan bevoksningen evt. først opdeles i et antal rimelig ensartede områder. I hvert område indlægges et antal *prøveflader* tilfældigt og samtlige træer heri tælles og klassificeres vha. streghemaet. Er det samlede areal af prøvefladerne 0,5 ha og er bevoksningen på 2,5 ha fås det samlede antal træer ved at gange optællingen med 5.

Ved denne metode er der også mulighed for at dele arealet op i uproduktivt (dvs. nul træer) og produktivt, og derefter lave prøvefladerne i den produktive del.

Antal målinger

Hvor mange prøveflader/rækker skal jeg nu taxere? Generelt er det bedre med *mange små* stikprøver frem for få store. Men derudover afhænger det igen af nøjagtighedskravene og bevoksningsforholdene.

Et slag på tasken (med risiko for at blive hængt ud for et sådant) kunne være: I ensartede og komplette bevoksninger vil en repræsentationsgrad på 10% være rimelig. Er bevoksningen mere uensartet, bør den nok være 40 - 50%, og hvis den er håbløst ukomplet bør den måske være 100%. En rimelig størrelse på en prøveflade er vel fra 10 × 10 m² til 20 × 20 m².

Klassifikationen

Hvordan nu med klassifikationen af træerne? Den indeholder trods alt et vist subjektivt skøn.

Der findes ikke noget eksakt svar herpå, men det vigtigste må vel være, at der er rimelig overensstemmelse mellem, hvad køber mener er et prima træ, og hvad sælger mener.

Måske var det en ide at invitere køber på en prøvebesigtigelse tidligt på sommeren og her få skudt sig ind på en fælles bedømmelse.

Råbudget

Taxationsmaterialet kan nu anvendes i den videre planlægning. Laves der på tværs af bevoksningerne et sammendrag fordelt på træart, højdeklasse og kvalitet, giver det en opgørelse over alle varerne på hyldeerne – altså årets totale potentielle udbud (figur 2).

Har man gjort sig nogle relevante noter under taxationen, ved man måske også, hvad der pga. forskellige forhold (tynding, størrelse) skal afsættes i år (= tvungen udbud).

Nu er det jo ikke sikkert, at man vil (pga. økonomien) eller kan (pga. kapaciteten) høste alle træerne. For at få en ide om, hvor meget man vil/kan høste i år laves et råbudget.

Ved at gange et skønnet db/træ med et valgt antal træer (budgetmængde) i hver af sortimentsklasserne, når man frem til et samlet nettoudbytte. Divideres det samme antal træer med en skønnet præstation pr. mandtime fås et skøn over mandskabsbehovet. Herefter følger en

Figur 1. Eksempel på skema til registrering af juletræer.

REGISTRERING AF JULETRÆER		PRØVE NR:				
DATO:		METER RÆKKELÆNGDE:				
AFD/LIT:						
HØJDEKLASSE	0.1-0.5	0.5-1	1-1.5	1.5-2	>2	
KVALITET						
PRIMA						
SEKUNDA						
VRAG						
GNS-HØJDE (evt.)						

nørklen frem og tilbage indtil der opnås et resultat, som er acceptabelt og gennemførligt.

RÅBUDGET: SAMMENDRAG AF MÆNGDER

Afsætningsplanen

Det valgte resultat af mængder i sortimentsklasserne er årets ønskede udbud, og det skal nu afgøres, i hvilke bevoksninger træerne skal høstes. Til hjælp for lokaliseringen har man jo den bevoksningsvise taxation, og man kan f.eks. på bagsiden af skemaet notere, hvilke mængder der skal høstes i år.

Når lokaliseringen er gennemført har man faktisk den tekniske del af afsætningsplanen klar. Hvis det kræves, kan der på grundlag heraf laves et kr.-budget samt et skøn over mandskabsbehovet.

Afsætningen

Nu kan de bare komme an! Med afsætningsplanen i hånden er man velforberedt og klar til at indgå salgsaftaler, og er taxationerne lavet ordentlige, kan man med sindsro skrive under på en leveringsaftale.

Under besigtigelse af den enkelte bevoksning er taxationsskemaet en huskeseddel på, hvad der findes i bevoksningen, og hvad man har besluttet sig for at sælge i år.

Planlægning slutter aldrig

Når salgsaftalerne er i hus, kan man evt. revidere sin afsætningsplan og -budget. Det er jo ikke altid, det går som planlagt. Men har man én gang en plan, er

TRÆ-ART	KVALITET	HØJDEKLASSE	ENHED	IALT MÆNGDE	TVUNGEN MÆNGDE	BUDGET MÆNGDE	BUDGET PRIS	BUDGET SORT.UDG	PRÆSTATION
NGR	PRIMA	00.5-01.0	stk	50600	500	500	32.00	4.30	43
NGR	PRIMA	01.0-01.5	stk	34000	3400	10200	45.00	7.20	30
NGR	PRIMA	01.5-02.0	stk	8700	5000	5100	54.00	9.40	22
NGR	SEKON	00.5-01.0	stk	31200	300	300	20.00	4.30	43
NGR	SEKON	01.0-01.5	stk	28400	3800	4100	38.00	7.20	30
NGR	SEKON	01.5-02.0	stk	2900	2900	2900	44.00	9.40	22
NGR	VRAG	00.5-01.0	stk	3400	300	300	.00	4.30	43
NGR	VRAG	01.0-01.5	stk	4700	400	400	.00	7.20	30
NGR	VRAG	01.5-02.0	stk	2800	200	200	.00	9.40	22
NOB	III	00.0-2.00	kg	3000	0	3000	7.30	3.10	75
NOB	UNGII	02.0-04.0	kg	8100	4300	6500	9.20	3.70	65

Figur 2. Eksempel på sammendrag af samtlige salgare sortimenter (potentielt og tvunget udbud).

man også i stand til at reagere fornuftigt og velovervejet på ændrede forudsætninger.

Næste trin i planlægningen er herefter at få lavet en fornuftig høst- og leveringsplan, hvor høsten i de enkelte bevoksninger er indplaceret i en tidsplan, som er afstemt med den til rådighed værende mandskabsstyrke.

Og så var det måske en ide at få lavet en prognose over de kommende års udbud?

Der er såmænd nok at tage sig til, for den som kan lide disciplinen planlægning.

Klippeproduktionen

Hvad nu med klippeproduktionen, spørger læseren for hvem juletræsproduktion er et bierhverv i pyntegrøntproduktion. Svaret er: "Same procedure".

Blot er det ikke muligt på samme måde at tælle varebeholdningen op. I stedet må man danne sig et bevoksningsvist skøn ud fra, hvad bevoksningerne har givet de foregående år. Det har den kløgtige producent nemlig noteret sig.

SKOVGØDSKNING

* effektivt og præcist

SKOVSPRØJTNING

* ukrudt- og lusesprøjtning

* tåge-, slange- og bomsprøjte

Vi kører i hele landet.

KONGSHØJ MØLLE

Sprøjteservice ApS
5871 Frørup - Tlf. 65 37 12 42



SNS

JULETRÆER OG KLIPPEGRØNT

SAMARBEJDSNEMNDEN FOR NORDISK SKOVFORSKNING

Nordisk konference i Oslo 6. september 1989.
Ekskursioner 7. september 1989.

Hovedemner:

- produktion og marked
- træarter og provenienser
- produktionsteknik
- økonomi

Program fås ved henvendelse til Dansk Skovforenings Pyntegrøntsektion, Amalievej 20, 1875 Frederiksberg C.
Tlf. 31 24 42 66 - Telefax 31 24 02 42.